

Bijlage 16: Werken met een handelingsplan in het buitengewoon onderwijs

Het schoolteam start het proces van handelingsplanning door de beginsituatie van de leerling met ASS in kaart te brengen en doelstellingen te bepalen. Het maakt afspraken over de interventies, de organisatie en de uitvoering ervan. Het bereidt tegelijkertijd de evaluatie voor.

Beginsituatie in kaart brengen (BuO)

Om tot een voldoende brede en nauwkeurige beeldvorming te komen, kan bijkomende observatie en (taak)analyse op school aangewezen zijn. De leerkracht en het auti-team verzamelen die informatie, in nauwe samenwerking met de ouders en de leerling zelf.

Materiaal met betrekking tot de analyse van het functioneren van de leerling

Het zijn hulpmiddelen om onder meer na te gaan welke vorm van ondersteuning de leerling nodig heeft bij welke activiteit, welke bekrachtiging hem motiveert, welke ontspanning voor hem geschikt is, ... Deze hulpmiddelen kunnen het auti-team inspireren om zelf materiaal te ontwerpen.

- Het ‘Leerlingen- en competentieprofiel’¹: materiaal om een sterkte-zwakteprofiel van de leerling op te stellen, onder meer voor de sociaal-emotionele, de cognitieve en de biologisch-lichamelijke ontwikkeling. Ook de zintuiglijke informatieverwerking van de leerling komt aan bod.
- De Scoringslijsten t.a.v. afwijkend taalgebruik²: lijsten om sociaal inadequaat taalgebruik en een stoornis op lexicaal semantisch gebied in kaart te brengen. De samenstellers gaan er vanuit dat voor een juist gebruik de lijsten worden gekoppeld aan de brochure ‘Kenmerkende taalaspecten bij leerlingen met een ASS’³. Compensaties en tips voor onderwijs zijn vervat in deze brochure.
- CCC-2-NL: gestandaardiseerd en genormeerd instrument met betrekking tot taalgebruik en communicatie⁴.
- Planningsformulieren⁵: hulpmiddelen voor het plannen en uitvoeren van informeel indicierend onderzoek van de leerling Observatie- en

---

¹ De Wilde, L. & Hamelink B., Ontwikkelversie leerling- en competentieprofiel. Notitiebladen en ander materiaal voor informeel onderzoek, 2003

www.landelijknetwerkautisme.nl/diagnostiek/handelingsgericht

² Scoringslijsten: www.landelijknetwerkautisme.nl

³ Uitgave van Auris Dienstverlening, Hoofdstraat 78, 3972 LB Driebergen, tel. 0343 51 33 20. De brochure is per e-mail te bestellen: info@auris3bergen.nl

⁴ Zie Diagnostisch materiaal Geurts H. Childrens Communication Checklist, second edition. Pearson, 2007

⁵ Degrieck S. Onuitgegeven materiaal van Autisme Centraal. Zie opleidingen ‘informeel onderzoek’ www.autismecentraal.be

analyseformulieren⁶: hulpmiddelen voor extra analyse van spontaan gedrag (interesse, communicatie, interactie) of om na te gaan welke vormen van hulp de leerling ondersteunen bij uiteenlopende activiteiten.

Materiaal met betrekking tot de analyse van factoren uit de context⁷

Om contextfactoren en ondersteuningsnaden bij de betrokkenen in kaart te brengen, zijn ook instrumenten ontwikkeld.

- Autisme-kijk-wijzer⁸: een autismespecifiek zelfevaluatie instrument voor leerkrachten en paramedici. De brochure (met cd-rom) bevat indicatoren voor kwaliteitsvol anti-onderwijs en past in de Vlaamse context met eindtermen en ontwikkelingsdoelen. Ze laat toe om visie, beleid en concrete begeleiding onder de loep te nemen. Ze omvat een educatief programma met onderdelen zoals beeldvorming, handelingplanning en onderwijsmethoden. Ze bevat ook een systeem om de onderwijskenmerken en de ondersteuningsmiddelen te evalueren.
- ASKe-instrument⁹: een instrument voor Autisme-specifieke Kwaliteits-evaluatie. Het luik voor GON-begeleiders omvat onder meer criteria voor de evaluatie van de individuele beeldvorming, van de handelingsplanning en van autismespecifieke aanpassingen op school zoals continuïteit, flexibiliteit, planning van overgangen, communicatie.
- B² - Instrument voor zelfreflectie bij het omgaan met een persoon met autisme. ¹⁰ Dit instrument ondersteunt de afstemming tussen professionelen onderling, bij voorbeeld tussen leerkrachten, begeleiders en therapeuten.
- Beter Samen: een werkinstrument om de samenwerking tussen ouders en dienstverleners te inspireren en vorm te geven¹¹. Het bevat enerzijds een ouderdeskundig verslag over de communicatie, zelfstandigheid, vrije tijd, sociaal gedrag enz. en anderzijds een ervaringsdeskundig verslag van de dienstverleners met dezelfde rubrieken. Het ondersteunt de afstemming tussen ouders en professionelen.
- ComVoor: instrument ter indicatiestelling van de ondersteunende communicatie¹²
- Planningsformulieren¹³: hulpmiddelen voor het plannen en uitvoeren van informeel indicierend onderzoek van de context.

---

⁶ Peeters T. Onuitgegeven materiaal uit de praktijkopleiding 'Educatieve Benadering van kinderen en jongeren met autisme', Opleidingscentrum Autisme, Plantin-Moretuslei, Antwerpen www.ocautisme.be

⁷ Zie Diagnostisch materiaal.

⁸ Jennes A. (red.) & Coördinatie-Stuurgroep Autisme, Autisme-wijzer & Autisme-KIJK-wijzer. Begeleiding van leerlingen met autisme. Vierde, uitgebreide uitgave VVKBuO & Garant, Antwerpen, 2006.

⁹ Renty J. & Roeyers H., Instrument voor Autisme Specifieke Kwaliteitsevaluatie. VVA & UGent, 2004. www.autismevlaanderen.be/instrumenten

¹⁰ Verpoorten R., De Grieck S. & Valkenborgh J., B²-Omgaan met autisme: instrument voor zelfreflectie, Vlaamse Dienst Autisme, 2001

¹¹ Schiltmans C., Vermeulen P. e.a., Beter Samen. Samenwerking tussen ouders en dienstverleners creëert kwaliteit, Vlaamse Dienst Autisme, 1998.

¹² Verpoorten, Noens & van Berckelaer-Onnes. Comvoor. Voorlopers in communicatie, 2007

¹³ Degrieck, S., Onuitgegeven materiaal van Autisme Centraal, opleiding 'informeel onderzoek' www.autismecentraal.be

Doelstellingen bepalen (BuO)

Zie: Werken met een handelingsplan in het gewoon onderwijs

Interventies plannen, organiseren en uitvoeren (BuO)

Zie: Werken met een handelingsplan in het gewoon onderwijs

De overgangen in onderwijs, leefsituatie en naar te werkstelling

De overgang van BuBaO naar het BuSO vraagt extra begeleiding voor een leerling met ASS. Een zeer gewaardeerd hulpmiddel is het 'P-ass-poort', een soort identiteitskaart van mensen met autisme en een verstandelijke beperking. Daarbij werd geopteerd om ook de overgang 'van leefgroep naar leefgroep', of 'van thuis naar internaat' uit te werken.

Het instrument wordt aangekondigd als 'work in progress' en is beschikbaar gesteld via verschillende websites¹⁴.

Ook de overgang van BuSO naar gepaste tewerkstelling vraagt extra begeleiding.

Evaluatie van het handelingsplan

Zie: Werken met een handelingsplan in het gewoon onderwijs

---

¹⁴ Het instrument ontstond in samenwerking met DVC De Triangel, Lovendegem, www.dvcdetriangel.be, De Hoeve www.de-hoeve.be en het Sen www.senvzw.be